Ніна Бічуя. «Шпага Славка Беркути». Особливості композиції твору

Мета:

- 🌣 продовжити роботу над змістом повісті;
- розкрити основні сюжетні лінії, проблематику, особливості композиції;
- ❖ удосконалювати уміння і навички аналізу художнього тексту;
- 🌣 виховувати повагу до батьків, оточуючих, самоповагу.

ЕПІГРАФ:

Для кожної людини врешті приходить момент, коли вона стає старшою, і не обов'язково для цього лічити свій вік на десятки— події не раз важать більше, ніж час. **Ніна Бічуя**

- Як ви розумієте цей вираз Ніни Бічуї?



Прийом «Усмішка»

- Коли усміхнутися перехожому — він усміхнеться вам у відповідь. Коли усміхнутися небу і сонцю — розійдуться хмари. Коли усміхнутися Всесвіту — станеться щось казкове. Усміхніться одне одному вустами, очима, долонями, серцями.

Літературний самодиктант

Впишіть у текст на місці пропуску правильні відповіді.

Ніна	_ Бічуя – письменниця, перекладач, журналіст, член		
	Народилася 24 серпня		
року у м	істі Закінчила факультет		
	університету. Довгий час мешкає у		
Працювала	Львівського театру юного		
глядача. Ніна Бічуя має дитячу нагороду —			
Останнім часом пр	рацює в галузі		

(*Bidnoвidi:* Леонідівна, Національної спілки письменників України, 1937, Києві, журналістики, Львівського, Львові, завідувачем літературної частини, Кавалер Ордену Усмішки, перекладу).





Художній світ Ніни Бічуї особливий, бо це духовний світ людини, де постійно ведеться боротьба між добром і злом, де творяться дива, які ніхто не помічає. Це світ дитинства, у якому є все: дружба, кохання, суперечки.

«Реклама»

Одним-двома реченнями прорекламуйте повість «Шпага

Славка Беркути».



Можливі варіанти:

- 1. У житті семикласників Славка Беркути, Юлька Ващука, Лілі Теслюк, Стефка Вуса та інших настає момент, коли приходить усвідомлення того, що безтурботне дитинство минуло. Саме про це повість. Читайте її і вам відкриється тайна.
- 2. Дорослішати і весело, і важко водночас, і подекуди навіть страшно, адже на школярів чекають справжні випробування на чесність, людяність, міцність дружби, на осягнення людського призначення це все ви збагнете, прочитавши твір Ніни Бічуї.

Бесіда за змістом

– Давайте визначимо тему повісті «Шпага Славка Беркути».

– Яка головна думка повісті?

Назвіть основні сюжетні лінії.

Визначте основні сюжетні елементи.

Особливості композиції повісті.

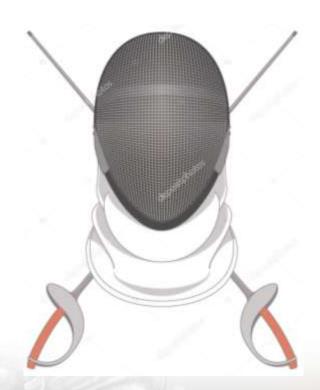
Тема: розповідь про міських підлітків, їхнє навчання, дозвілля і життя поза школою.

Ідея: пошук свого шляху у житті.

Основна думка: життя дуже складне і непередбачуване, але потрібно завжди чинити по совісті.

Жанр: психологічна повість.

Повість починається з епізоду, який спонукає до роздумів, непевності протягом усього читання. Потім дія повертає у часі назад, описується кожний з чотирьох героїв повісті окремо від інших — і у взаємодії, тому частини композиції на початку змінені (зав'язка і експозиція).





Композиція: (учні визначають частини композиції, підтверджуючи цитатою)

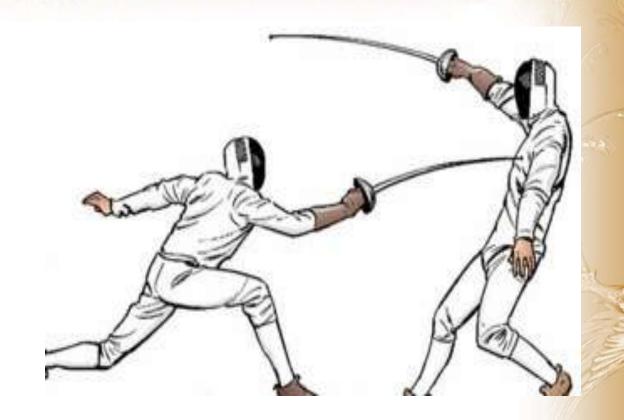
- *експозиція*: знайомство з головними героями повісті (*«Чотири портрети»*);
- **завязка:** пізнання ціни дружби (*«Про те, що сталося пізніше»*);
- *розвиток дії:* навчання та захоплення героїв («Юлько вдома», «Стефко вдома»);
- кульмінація: шкільний суд (« $Cy\partial$ »);
- розв'язка: щасливий кінець («Кінець и цасливий, немов у казці»).

 Сюжетні
 лінії:
 дружба

 протистояння
 Славка і Юлька;

 любовний
 трикутник
 Юлько –

 Лілі – Славко.



«Хмара проблем»

- дорослішання дітей;
- самотність людини;

– відсутність повноцінного спілкування з дорослими;– підлість і відкритість;

- жорстокість молоді,ставлення до братів менших
- тварин;
- віра у свій талант;

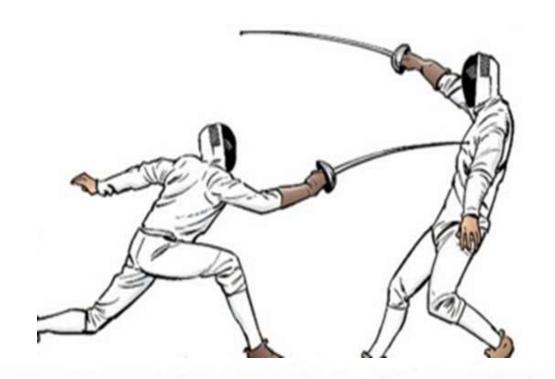
- стосунки в середовищі дітей;
- самовдосконалення і самореалізація дитини;

- відповідальність людини за свої вчинки;
- дружба в житті людини;

- призначення людини на землі;
- формування характеру підлітків;
- протистояння брехні і правди.

«Займи позицію»

Назвіть ту проблему, яка вас найбільше схвилювала. Чому?



Гра «Складання шифрограми»

Завдання: із переліку розділів виберіть тільки ті, які стосуються повісті «Ніни Бічуї» і запишіть їхні номери.

- 1. «Щедрий вечір».
- 2. «Чотири портрети».
- 3. «Двоє дітей і місто».
- 4. «Три зерна пшениці».
- 5. «Ниточка бабиного літа».
- 6. «Максимальне навантаження».
- 7. «Театральна вистава».
- 8. «Дискусія за партою».
- 9. «Чиста хвилина для роздумів».
- 10. «Два по два чотири».
- 11. «Стиглі яблука під осінь».
- 12. «Суд».

Гра «Шпаргалка»

Учень 8 класу на контрольній роботі отримав підказку від товариша, але ніяк не може її до кінця зрозуміти. Вам потрібно дописати те, чого не вистачає у цитатах, вказати героя і розділ.

- 1. «Крадькома хлопчик усміхається дзеркалу і миттю стягує губи у сердитій гримасі...
- 2. «Максимальне навантаження справа немаловажна. Це...
- 3. «Уперше в житті почувалася ніяково від похвал. Вона виходила на сцену, немов...
- 4. «Навіщо ти вчинив це побоїще? Ще й заховався після всього. Чого завгодно міг сподіватися, але ...
- 5. «Коли б я знала, хто це зробив, ну як він міг, як у людини язик повернувся зробити щось паскудне...

Текстоцентричний аналіз твору. «Бумеранг»

1. Чому Юлько спалює свої малюнки?	
2. Пригадайте той факт, коли Лілі	
Теслюк почувала себе справжньою	
Попелюшкою? Як це характеризує дівчинку?	
3. Що нам відомо про дитинство Стефка Вуса?	
4. Яку роль зіграла хвороба у	
формуванні характеру Славка Беркути?	
5. Яка роль батька у вихованні Славка Беркути?	

Текстоцентричний аналіз твору. «Бумеранг»

6. Передайте емоційний стан Лілі Теслюк під час вистави та після неї. Як це її характеризує?

7. Чому прийшов Стефко до старої вчительки?

- 8. Яку відповідь дав Юлько на питання Беркути: яке максимальне навантаження можна витримати?
- 9. Чому Беркута бився із Ващуком шпагами? Про що думав Беркута?

10. Чому Юлько в міліції назвався Славком Беркутою?

Тести

- А) Лілі Теслюк;
- Б) Стефко Вус;
- В) Ніна Воврик;
- Г) Юлько Ващук.
- 2. «Це звучить, як оскарження. Годинами хлопчик сидить за роялем й вимолює у клавішів пісню, щоб зрозуміти і полюбити її, а клавіші нічого не дарують, і навіть коні перестають малюватися, гублять щось живе і справжнє…» Про кого з героїв повісті сказано?
- А) Славко Беркута;
- Б) Юлько Ващук;
- В) Стефко Вус;
- Г) Степан Геник.
- 3. Кому Беркута сказав такі слова: «Кінчай хвалитись! От я умію на руках ходити. Е! А ти не вмієш? Ні! От бачиш...»
- А) Лілі Теслюк;
- Б) Ваврик;
- В) Насті Вус;
- Г) Стефку Вусу.

Тести

- 4. «Добре високим і сильним їх не штовхають навіть у тих випадках, коли вони надумають ходити серединою тротуару. А якщо ти у вісім років скидаєшся на дошкільнятко, до того ж у тебе ноги болять у суглобах при кожному кроці, то, мабуть, краще ходити попід стінами: безпечніше». Назвати розділ, у якому можна прочитати ці слова Славка Беркути.
- А) «Двоє дітей і місто»;
- Б) «Славко вдома»;
- В) «Чотири портрети»;
- Г) «Скажи, хто твій учень».
- 5. Хто з героїв так розмірковував про Беркуту: «Шпага. Книжка. Старі спортивні кеди на підлозі. Блакитні печери... Висловлені й невисловлені сумніви...»
- А) Батько Стефка Вуса;
- Б) Мати Юлька Ващука;
- В) Мати Лілі Теслюк;
- Г) Мати Славка.
- 6. Яку споруду Львова описано в цьому уривку з повісті: «Театр був увесь блакитний і урочистий від розпису стелі і стін до оббивки крісел. Музи, легкі, як балерини, мчать кудись у вічному леті з вінками в рожевих руках. Мармурові ангели під ложами нагадують пустотливих дітлахів, які вирвалися на волю від надто суворих опікунок…»
- А) Театр юного глядача;
- Б) Театр імені Франка;
- В) Оперний театр;
- Г) Театр трагікомедії.

Тести

- 7. «Бо чіпляються усі до..., кроку не дають ступити: отой чижик-староста намалював на ... карикатуру в газеті сидить... за партою рік у п'ятому класі сидить, і вуса в нього довгі, аж по пояс, виросли...» Назвіть ім'я, яке можна вставити на місці пропуску.
- А) Стефко;
- Б) Юлько;
- В) Славко;
- Г) Зінько.
- 8. У повісті «Шпага Славка Беркути» піднято всі проблеми, окрім:
- А) відповідальність людини за свій народ;
- Б) дружба в житті людини;
- В) призначення людини на землі;
- Г) формування характеру підлітків.
- 9. Яку мету поставив перед собою Беркута?
- А) поїхати на чемпіонат до Харкова;
- Б) увійти до збірної і не порушувати присяги;
- В) виграти бій у Юлька;
- Г) відвідати театр.
- 10. Хто з героїв думав так: «Юлько Ващук не покривджений, Славко Беркута не хуліган....»?
- А) Нінель Ваврик;
- Б) Антон Дмитрович;
- В) Андрій Степанович;
- Г) Лілі Теслюк.

Тести (ключ)

1-в

2-б

3-a

4-в

5-г

6-в

7-a

8-a

9-б

10-г



«Незакінчене речення»

- На уроці я дізнався про...
- Мені цікаво було...
- Епіграф уроку був...

Домашнє завдання

Підготуватися до контрольної роботи.

